

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING

2015:14 432

VA-plan för Flens kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2015-12-10 § 186

Reviderad av kommunfullmäktige 2021-06-14 § 56

Sammanfattning

En väl fungerande vatten- och avloppsförsörjning är grundläggande förutsättning för ett hållbart samhälle. Ändamålsenliga och tillförlitliga VA-anläggningar säkerställer att såväl hälso- som miljömässiga risker minimeras.

Vattenfrågorna är gränsöverskridande och behöver hanteras gemensamt med aktörer utanför kommunen. Genom att ansvaret för dessa frågor är uppdelat på flera olika enheter i den kommunala förvaltningen finns det ett behov av att samordna hanteringen av dessa frågeställningar i kommunens dagliga och framåtriktade arbete. Frågan om behovet av allmän eller enskild VA-försörjning ger ofta upphov till en rad frågor hos enskilda fastighetsägare och den kan få stor inverkan på kommunens fysiska planering.

Enligt beslut av Vattenmyndigheten behöver landets kommuner utarbeta så kallade vatten- och avloppsplaner (VA-planer), särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk eller god kvantitativ status. Det är även viktigt att ta hänsyn till de sjöar och vattendrag som idag har god status att de ej försämras eller påverkas i negativ riktning. Med en kommunal VA-plan avses en plan som syftar till att skapa en heltäckande långsiktig vatten- och avloppsplanering i hela kommunen, både inom och utanför nuvarande verksamhetsområden för vatten och avlopp.

VA-planen för Flens kommun har utarbetats för att utgöra ett strategidokument som ska komplettera översiktsplanen. I och med att VA-planen blir antagen av kommunfullmäktige blir planen styrande för inriktningen på den långsiktiga VA-arbetet i kommunen.

Arbetet med att upprätta VA-planen har bedrivits gemensamt för Flens, Katrineholms och Vingåkers kommun och Sörmland Vatten och Avfall AB (senare benämnt Sörmland Vatten) som har haft samordningsansvaret för arbetet med planen.

VA-planens struktur är enhetlig för de tre kommunerna och bygger på en gemensamt antagen VA-policy. Genom att VA-planen är geografiskt specifik är den i dessa avseenden unik för respektive kommun. Mellankommunala frågeställningar har dock samordnats, vilket också varit en målsättning för övriga frågeställningar i planen.

Arbetet har bedrivits av en arbetsgrupp med tjänstepersoner inom Flens kommun. Arbetsgruppen har haft avstämning med Katrineholm och Vingåkers kommun, samt Sörmland Vatten och Avfall AB under våren 2020.

1 Inledning	4
1.1 Bakgrund och syfte	4
1.2 Antagande och uppdatering av VA-planen	4
1.3 Planprocessen	4
1.4 VA-planens uppbyggnad	4
2 Den översiktliga planeringen i Flen – förhållningssätt och kopplingar	5
2.1 Vision och strategiska mål	5
2.2 Hållbarhetsprogram	5
2.3 Översiktsplan	6
2.4 Natur- och vattenvårdsprogram	7
2.5 Mellankommunala frågor	7
3 Planeringsförutsättningar	8
3.1 Riksintressen	8
3.2 Miljökvalitetsnormer	8
3.3 VA-policy	9
4 VA-plan	9
4.1 VA-utbyggnad	9
4.2 Bebyggelse i väntan på planerade åtgärder	11
4.3 Enskilda VA-anläggningar	11
4.4 Åtgärder på den allmänna Va-anläggningen	13
4.4.1 Reservvatten och nödvatten	14
4.5 Dagvatten och dräneringsvatten	14
5 Organisation, ansvar och samverkan	16
5.1 Genomförandeorganisation	16
6 Konsekvenser	17
6.1 Konsekvensbeskrivning.	17
6.2 Ekonomi-taxa	17
7 Kommunikation	19
7.1 Intressenter	19
7.2 Kommunikationsåtgärder	19

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

EUs vattendirektiv genomförs i Sverige genom vattenförvaltningen. Vattenmyndigheterna fastställer förvaltningsplaner, miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram. Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har fastställt förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för 2016-2021. Ett uppdrag i åtgärdsprogrammet riktat till kommunerna är att ta fram en VA-plan. Syftet med åtgärdsprogrammet är att uppfylla miljökvalitetsnormerna. Kommunstyrelsen i Flens kommun uppdrog därför 2012-02-06 till Sörmland Vatten att ta fram en VA-plan.

Syftet med planen är att bidra till att uppnå de av Vattenmyndigheten fastställda miljökvalitetsnormerna för de identifierade vattenförekomsterna. Vattenförekomsterna utgörs av såväl sjöar och vattendrag som grundvatten. Ett annat syfte är att möjliggöra en långsiktigt hållbar VA-försörjning i områden som idag inte berörs av de allmänna vattentjänsterna.

VA-planen ska ligga till grund för de olika nämndernas och bolagens budgethantering och verksamhetsplanering. VA-planen bör därför kunna stå sig under lång tid, varför åtgärder redovisas över en period på 12 år, planeringshorisonten är längre än så men inte tidssatt.

1.2 Antagande och uppdatering av VA-planen

VA-planen ska antas av kommunfullmäktige. Planen utgör ett viktigt planeringsunderlag för kommunens ställningstagande i översiktlig planering till den långsiktiga mark- och vattenanvändningen. Då planen utgör underlag till den kommuntäckande översiktsplanen, bör VA-planen aktualitetsprövas och vid behov uppdateras minst en gång per mandatperiod.

1.3 Planprocessen

VA-planen utgör ett planeringsunderlag, men har en stor betydelse för såväl kommunen, kommunala bolag, VA-huvudmannen som för den enskilde. Reviderade planen skickas på remiss till berörda intressenter under hösten 2020.

1.4 VA-planens uppbyggnad

Ställningstaganden från VA-policyn tillsammans med de förutsättningar som beskrivs i VA-översikten leder tillsammans fram till de åtgärder som presenteras i VA-planen.

2 Den översiktliga planeringen i Flen – förhållningssätt och kopplingar

2.1 Vision och strategiska mål

Flens kommuns vision och strategiska mål har tjänat som vägledning för arbetet.

I Flens kommun är det enkelt att bo, verka och leva. Vi som bor i hjärtat av Sörmland är stolta över vår fantastiska natur och våra orters särprägel. Vår kommun är det självklara alternativet för dem som söker det goda livet med bra boende, goda kommunikationer och ett bra näringslivsklimat. Vi har skolor med hög kvalitet.

Vi driver vår egen utveckling i ansvarsfull samverkan med omvärlden. Vi som verkar i Flens kommun tar plats, syns och påverkar utvecklingen i regionen. Vårt arbete gör skillnad!

Med varsamhet och eftertanke värnar vi om vårt sjörika sörmländska landskap och tar ansvar för en hållbar utveckling. Vi är det vänligaste och mest gästfria besöksmålet i Sörmland. I Flens kommun har vi nära till varandra och vi delar gärna med oss av våra tillgångar och möjligheter. Tillsammans skapar vi en anda som bygger på öppenhet och omtanke.

”Flens kommun – Sörmlands hjärta”

Flens kommun planerar för en hållbar framtid. Grundläggande för allt arbete är FNs globala mål 2030. Till den strategiska planen kopplas även program och planer som tillsammans stödjer Agenda 2030 och bidrar till att kommunen når visionen.

För att nå visionen finns fyra utpekade strategiska områden

1. Med sikte på en hållbar framtid i samverkan med omvärlden
2. En hög sysselsättning och ett mångsidigt näringsliv
3. Höjd utbildningsnivå och livslångt lärande
4. Attraktiv och trygg kommun

2.2 Hållbarhetsprogram

Flens kommun har tagit fram ett förslag till hållbarhetsprogram som innehåller målbilder till 2030 för Flens kommun inom de 17 målområdena i Agenda 2030. Hållbarhetsprogrammet antas av kommunfullmäktige i hösten 2020 och kommer att utgöra underlag till all planering i kommunens verksamheter. Hållbarhetsprogrammet ersätter de tidigare lokala miljömålen.

Målområde 6 i hållbarhetsprogrammet berör frågor kring vatten och sanitet och innehåller följande målbilder för Flens kommun till 2030:

- År 2030 har alla vattentäkter som levererar dricksvatten till Flens allmänna VA-nät aktuella skyddsområden och skyddsföreskrifter.

- Kommunorganisationen hushåller med vatten i sina verksamheter och arbetar proaktivt för att säkra vattentillgång i kommunen och minska konsekvenserna av vattenbrist.
- Det allmänna VA-nätet är utbyggt till prioriterade områden och planer finns för anslutning av nya områden, genom en aktuell VA-plan.
- Kommunen har ett systematiskt arbete för att förbättra och bevara god vattenkvalitet i sjöar och vattendrag, i enlighet med Vattenmyndighetens åtgärdsprogram.
- Det sker en systematisk tillsyn av och dialog med verksamheter som kan ha negativ påverkan på vattenkvaliteten.
- Kommunen följer en strategi för hur majoriteten av näringsämnen från avloppsvatten ska återföras till kretsloppet.

2.3 Översiktsplan

För Flens kommun gäller översiktsplanen *Sörmlands hjärta – med plats för alla* som antogs av kommunfullmäktige år 2018. Översiktsplanen fastställer att Flens kommun ska genom strategisk VA-planering skapa förutsättningar för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Vattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten skall hanteras på ett sätt som är långsiktigt hållbart för de boende, den aktuella platsen och dess miljö.

För att bidra till en hållbar utveckling bör ny bebyggelse på landsbygden och i stadsmiljön lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelse och med god tillgång till infrastruktur och service som exempelvis kommunalt vatten- och avlopp.

Dricksvatten

Flens kommun ska prioritera dricksvatten vid eventuell intressekonflikt mellan dricksvattenförsörjning och andra intressen. Genom att fastställa aktuella vattenskyddsområden och föreskrifter för de kommunala vattentäkterna ges dessa ett direkt skydd, vilket skapar bättre möjligheter till hänsynstagande vid kommunal planering och i beslut som rör verksamhet inom vattenskyddsområden.

Avloppshantering

Flens kommun ska se på avloppsvatten som en resurs, genom att ha en reningsteknik som ger god sanitär rening i kombination med att näringsämnen återförs till kretsloppet. Målsättningen ska vara att ett minimum av både bakterier och näringsämnen når våra recipienter. Genom att näringsämnen sorteras bort redan vid källan och återförs till odlad mark uppnås minimala utsläpp av näringsämnen.

Flens kommun ska se till att bristfälliga avloppsanläggningar förbättras, genom en plan för inventering av enskilda avlopp. Förbättring av bristfälliga enskilda anläggningar behövs för att minska miljöbelastningen av näringsämnen och spridning av smittämnen.

2.4 Natur- och vattenvårdsprogram

Kommunens natur- och vattenvårdsprogram antogs av kommunfullmäktige i februari 2019. Det ska utgöra ett levande och rådgivande underlag till all fysisk planering och myndighetsutövning, såsom också ett stöd och källa till inspiration i allt arbete som rör mark och natur. Dokumentet anger inriktningen på kommunens naturvårdsarbete och utgör ett övergripande styrdokument genom att ange strategier och inriktning för kommunens verksamhet som påverkar naturvårdens intressen. Strategierna bygger på kommunens vision, miljöpolicy, övergripande mål och miljömål.

Strategier för natur- och vattenvården:

- Bevara, förvalta och utveckla
- Öka, återskapa och kompensera biologisk mångfald
- Öka kunskapen, öka tillgängligheten och sprid engagemang

2.5 Mellankommunala frågor

Vattenfrågorna är gränsöverskridande och behöver hanteras gemensamt med aktörer utanför kommunen. Flens kommun samverkar med Katrineholms och Vingåkers kommuner i det gemensamma driftbolaget Sörmland Vatten och Avfall AB. År 2012 beslutade Flens och Katrineholms kommun att dricksvattenförsörjningen ska levereras av Katrineholms kommun via en ny överföringsledning mellan kommunerna. Under hösten 2018 stod överföringsledningen för dricksvatten färdig vilket innebär att dricksvattnet i Flens kommun levereras av Katrineholm vatten och avfall AB.

Även vattenskyddsfrågorna är gränsöverskridande. Flens kommun är medlem i Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbund. Förbundet är en ideell medlemsstyrd organisation som arbetar för renare vatten i Nyköpingsåns, Svärtaåns och Kilaåns avrinningsområde. Flens kommun gränsar till Eskilstuna, Strängnäs, Gnesta, Nyköpings och Katrineholms kommuner. Samarbete över kommungränserna i vattenskyddsfrågor är därför självklart.

Under 2019 till 2021 driver Länsstyrelsen ett projekt för att ta fram en regional vattenförsörjningsplan för Södermanlands län. Planen ska belysa regionalt betydelsefulla vattenresurser för nutida och framtida vattenförsörjning. Planen kommer att titta på länets tillgängliga vattentillgångar, användningen inom olika områden, och vilken påverkan och vilka risker som vattenförsörjningen står inför. Fokus är främst den allmänna vattenförsörjningen men inkluderar även enskild vattenförsörjning, och inkluderar användning inom och påverkan från olika sektorer. Underlaget kan sedan användas som stöd vid kommunernas översikts och detaljplanering och i länsstyrelsens arbete med vattenförvaltning för att säkra tillgången på vatten av god kvalitet.

3 Planeringsförutsättningar

3.1 Riksintressen

I Flens kommun finns det vackra landskapsmiljöer som ger goda möjligheter till unika kultur- och naturnära boenden. Landskapsmiljön i Flens kommun är ett värdefullt arv som har betydelse både regionalt och nationellt. Ett flertal områden inom kommunen är utpekade riksintressen vilket innebär att dessa områden ska bevaras i så stor utsträckning som möjligt. Inom Flens kommun finns följande riksintressen:

- Naturvård
- Kulturmiljövård
- Friluftsliv
- Natura 2000
- Totalförsvaret

Det är förbjudet att utan tillstånd bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett riksintresse. Om eventuella åtgärder ska genomföras inom ett riksintresse kan det krävas särskilt tillstånd.

3.2 Miljökvalitetsnormer

Vattendelegationen beslutar om miljökvalitetsnormerna, som uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Den 16 december 2016 fastställde Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt förvaltningsplan med åtgärdsprogram samt miljökvalitetsnormer för distriktets vattenförekomster, för perioden 2016–2021. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå normen god status till år 2021 (undantagsvis 2027) och att statusen inte får försämrats. Flens kommun ingår i Norra Östersjöns vattendistrikt som hanteras av Vattenmyndighet *Länsstyrelsen i Västmanlands län*. Trots ett ökat tempo i åtgärdsarbetet finns det få tecken på förbättringar i vattenmiljön sedan den förra förvaltningsplanen och åtgärdsprogrammet fastställdes 2009. Endast ca en fjärdedel av södermanlands sjöar och vattendrag har god ekologisk status. Orsakerna är framförallt övergödning och fysisk påverkan. Enskilda avlopp bidrar med cirka 8 procent och avloppsreningsverk, inklusive avloppsledningsnät, med cirka 10 procent av vattendistriktets totala fosforbelastning. Avloppsanläggningar som är gamla eller inte fungerar bidrar till övergödningen av våra sjöar och vattendrag. De är också en källa till spridning av bakterier och miljöfarliga ämnen.

För mer information hänvisas till VISS (Vatteninformationssystem Sverige).

www.viss.lansstyrelsen.se

För att förhindra att Miljökvalitetsnormerna försämrats i kommunens vatten sjöar och vattendrag ska kommunen fortsätta bedriva tillsyn på gemensamma avlopp, enskilda avlopp och kommunala

avloppsanläggningar. Om avloppshanteringen är bristfällig ska kommunen ställa krav att avloppsanläggningen ersätts eller uppgraderas till lämplig standard.

3.3 VA-policy

VA-policyn är ett uttryck för kommunens viljeinriktning och ligger till grund för VA-planarbetet både inom och utom verksamhetsområden för allmän VA-försörjning. Det övergripande målet är att uppnå en långsiktig hållbar VA-försörjning såväl i gles bebyggelse som i kommunens tätorter, som säkerställer gällande krav på god och säker dricksvattenförsörjning och som bidrar till att sjöar och vattendrag når god ekologisk status. VA-policyn redovisar principiella ställningstaganden och strategiska vägval.

4 VA-plan

4.1 VA-utbyggnad

Enligt lagen om allmänna vattentjänster är kommunen skyldig att ordna allmänna vattentjänster (allmänt vatten och/eller avlopp) om det behövs i ett större sammanhang för att skydda människors hälsa eller miljön. Ansvaret framgår av §6 och skyldigheten kvarstår så länge behovet finns kvar.

Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412)

6§ Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och 2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses verksamhetsområdet genom allmän va-anläggning.

Områden där ett sådant ansvar skulle kunna föreligga har identifierats med utgångspunkt från VA-policyns kriterier. De områden som bedömts ha det största behovet har prioriterats i VA-planen. Inom den prioriterade gruppen områden har följande faktorer bedömts (utan inbördes ordning) för att erhålla en ytterligare rangordning.

- Antal permanentboende
- Recipientens statusklassning
- Miljökvalitetsnorm
- Vattenskyddsområde, Natura 2000-område eller annat skyddsobjekt
- Områdets betydelse för kommunens utveckling

De mest prioriterade områdena ingår i den tidssatta delen av VA- utbyggnadsplanen. Ytterligare utredningar krävs för inbördes prioritering av de områden där VA-utbyggnad är aktuell först i ett senare skede.

Prio	Område	Tidsplan	Antal fastigheter	Kommentar
1	Fornbo, Malmsjöberg, Fållökna	2015-2020	371	Verksamhetsområde är beslutat. 2017 påbörjas byggnationen av vatten- och spillvattenledningar inom fritidsområdena och avslutas under 2021
1	Orrhammar	2020-2025	ca 280	Förhandlingar pågår
2	Fejbol, Lövåsen	2021-2028	102	Ca 1,5 km till närmsta VA- anläggning.
3	Hägerbo, Yxtaholm, Ulvsunda	2021-2028	119	Påbörjas tidigast 2028. Är anslutet till allmänt vatten.
4	Hagen	Efter 2028	66	Ca 3 km till närmsta allmänna VA.
4	Hasselön	Efter 2028	58	Anslutning via Hagen till Sparreholm. Ca 2,5 km till Hagen.
4	Ängstugan	Efter 2028	45	Ca 300 meter till närmsta allmänna VA.
4	Strömshammar	Efter 2028	130	Ca 8 km till närmsta allmänna VA i Malmköping.
4	Altnäs-Gränsbacka, Altnäs-Rävheten, Sjöheten	Efter 2028	76	Möjligt att ansluta via Strömshammar. Ca 1,5 km till Strömshammar.
4	Bohage	Efter 2028	71	Ca 5 km till närmsta allmänna VA i Bettna.

Generella riktlinjer

- När VA-utbyggnad aktualiseras enligt §6 ska kommunen ta ställning till om en detaljplaneprocess samtidigt ska inledas.
- Kommunen ska alltid göra en VA-utredning för att klarlägga verksamhetsområdets utbredning, samt beakta vilken ytterligare bebyggelse som kan vara lämplig att inkludera i VA-utbyggnaden.
- Teknikval utreds av Sörmland Vatten efter beslut om bildande av verksamhetsområde

Åtgärd: Utredning om hur tidplan för detaljplan och VO-beslut samordnas för att få en effektiv genomförandeprocess, och hur ekonomiska risker hanteras.

4.2 Bebyggelse i väntan på planerade åtgärder

Denna del av VA-planen omfattar den bebyggelse som ingår i VA- utbyggnadsplanen. Dessa fastigheter har enskilda VA-lösningar i nuläget, men bedömning har gjorts att det inte är en långsiktigt hållbar lösning. I väntan på VA-utbyggnad gäller följande:

Generella riktlinjer

- Vid förfrågningar om avlopp och bygglov/förhandsbesked meddelas fastighetsägaren snarast om de planer för vatten och avlopp som finns för området.
- Bygglov, förhandsbesked, tillstånds- och anmälningsärenden för enskilt VA remissas till kundtjanst@sormlandvatten.se
- Uppförande av nya bostäder samt tillbyggnationer ska endast tillåtas om följande uppfylls:
- En tillfredställande dricksvattenförsörjning kan anordnas utan risk för påverkan av avloppsanläggningar.
- Omhändertagande av avloppsvatten kan göras på ett godtagbart sätt med hänsyn till skydd av närliggande befintliga och tillkommande vattentäkter.
- Avledning av dagvatten/lokalt omhändertagande kan anordnas utan att orsaka olägenheter för omkringliggande fastigheter. o Den nya bebyggelsen inte försämrar områdets möjligheter till en hållbar VA-försörjning.

Områden som ska anslutas 2020-2025

- Inventering av enskilda anläggningar prioriteras inte innan och under utbyggnadsprocessen. (Krav på förbättringar kan komma att ställas vid tillbyggnationer och konstaterade olägenheter).
- Tidsbegränsade tillstånd för enskilda anläggningar. Förslagsvis till två år efter utbyggnadens start enligt planen.

Områden som ska anslutas 2021-2028

- Inventering och åtgärdande av bristfälliga enskilda anläggningar kan bli aktuellt innan utbyggnad.
- Tidsbegränsade tillstånd. Förslagsvis till två år efter utbyggnadens start enligt planen.

Områden som kan vara aktuella för anslutning efter 2028

Här listas riktlinjer för hantering av områden med samlad bebyggelse som bedöms behöva en allmän anslutning men som inte är aktuella för utbyggnad inom planperioden, eller, som behöver en förändrad VA-struktur på annat sätt.

- Inventering och åtgärdande av bristfälliga enskilda anläggningar utförs i enlighet med beslut i Samhällsbyggnadsnämnden.

4.3 Enskilda VA-anläggningar

Denna del av VA-planen omfattar områden som i dagsläget inte bedöms aktuella för en allmän anslutning inom överskådlig framtid. Områdenas behov av avlopp bedöms kunna tillgodoses med enskilda eller gemensamma vatten- och avloppsanläggningar.

Generella riktlinjer

Vid ny- eller tillbyggnad ställs krav på att enskild avloppsanläggning ska ha kapacitet och vara godkänd för permanentboende (5 pe/hushåll).

- Fastigheter som ligger nära ett verksamhetsområde eller en överföringsledning ska av Sörmland Vatten erbjudas en anslutningspunkt när detta är möjligt.
- Uppförande av nya bostäder samt tillbyggnationer ska endast tillåtas om följande uppfylls:
 - En tillfredsställande dricksvattenförsörjning med avseende på risk för påverkan av avloppsanläggningar kan anordnas.
- Omhändertagande av avloppsvatten kan göras på ett godtagbart sätt med hänsyn till skydd av närliggande befintliga och tillkommande vattentäkter.
- Avledning av dagvatten/eget omhändertagande kan anordnas utan att orsaka olägenheter för omkringliggande fastigheter.
- Den nya bebyggelsen inte försämrar områdets möjligheter till en hållbar VA-försörjning.

Åtgärd: Utveckla riktlinjer och förhållningssätt avseende hantering av VA på öar.

Inventering av enskilda avloppsanläggningar

Inventering och sanering med krav på förbättring av dåliga enskilda anläggningar är viktigt för att minska miljöbelastningen av näringsämnen och spridning av smittämnen från avlopp till dricksvattentäkter. Miljöbalken reglerar de lagar och regler som gäller för enskilda avloppsanläggningar. Samhällsbyggnadsnämnden beslutar om målsättning och inventeringstakt.

Vid en inventering bör de avloppsanläggningar som innebär störst risk för påverkan på människor och miljö prioriteras, för att på kortast möjliga tid få mest effekt. Prioriteringen ska baseras på vilken typ av anläggning det är och områdets känslighet. Samhällsbyggnadsnämnden beslutar om prioritering vid en inventering.

Åtgärd: Ajourhålla plan för inventering av enskilda avlopp, med angivna skyddsnivåer och prioriteringsgrunder.

Kommunerna ska samverka för att uppnå likvärdiga bedömningar vid tillsyn av enskilda avlopp i samband med inventeringar och övrig handläggning.

Gemensamhetsanläggningar

I samband med nyinrättande av gemensamhetsanläggning ska information ges om vilka krav VA-huvudmannen ställer på befintliga anläggningar, om det skulle bli aktuellt att överta ansvaret för dessa.

Åtgärd: Kraven ska tydliggöras, och informationsmaterial ska finnas tillgängligt på hemsida och broschyr.

Kretsloppsanpassade avloppslösningar

För att uppmuntra och underlätta införandet av kretsloppsanpassade avloppslösningar ska kommunerna gemensamt verka för att etablera en hanteringskedja för slam och slamfraktioner

från enskilda avlopp som säkerställer att näringsämnen och andra resurser i avloppet nyttiggörs på bästa sätt.

Avloppsvatten ska betraktas som en resurs med reningsteknik som ger god sanitär rening i kombination med att näringsämnen återförs till kretsloppet. Målsättningen ska vara att ett minimum av både bakterier och näringsämnen når våra recipienter. För att lättast uppnå minimala utsläpp av näringsämnen bör dessa sorteras bort redan vid källan och återföras till odlad mark.

Åtgärder:

- Formulera förslag till målsättning för avfallsplanen och lämnar frågan till styrgruppen för avfallsplanen.
- Utredda möjligheten att ställa krav på separata ledningar för WC samt BDT-vatten i bostaden, för att möjliggöra/förenkla framtida kretsloppsanpassad hantering av avloppsfraktionerna. Detta vid nybyggnad/ombyggnad av bostad.
- Ta fram riktlinjer och rutiner för kretsloppsanpassade avloppslösningar för enskilda avlopp.

Skyddsområden för enskilda vattentäkter

Det är ett krav enligt Vattenmyndigheten åtgärdsprogram att vattentäkter >50 personer (10 m³/d) ska ha ett godtagbart vattenskydd.

Åtgärd: Bevaka och stötta/verka för inrättande av lämpliga skyddsåtgärder.

4.4 Åtgärder på den allmänna Va-anläggningen

Sörmland Vatten utformar planer och åtgärder för den allmänna VA- anläggningen utifrån de förutsättningar som ges i VA-verksamheten. Utöver planering av drift, underhåll och förnyelse av den befintliga anläggningen behövs också planering för att säkerställa framtida vattenförsörjning, till exempel skyddsföreskrifter för befintliga vattentäkter eller framtida reservvattentäkter. Den allmänna VA-anläggningen ska drivas så att negativa effekter för människa, miljö och samhälle undviks. Detta innebär att utbytestakten på befintligt ledningsnät måste ökas från idag på en utbytestakt på cirka 270 år till 100 års utbytestakt. Vilket kommer att få konsekvenser både på VA-taxans utveckling och behovet av resurser i verksamheten.

Åtgärder:

- Ta fram långsiktig förnyelse- och åtgärdsplan för ledningsnätet.
- Ta fram underhållsplan för VA-anläggningen.
- Ta fram långsiktig förnyelse- och åtgärdsplan för vatten- och avloppsreningsverken inklusive tryckstegringsstationer, reservoarer och pumpstationer.
- Ta fram långsiktig hållbar lösning för hantering av externslam från enskilda avloppsanläggningar som bör ha en annan behandling än reningsverket.
- Upprätthålla Revaqcertifieringen av slam från den allmänna VA- anläggningen.

- Upprätta aktuella vattenskyddsområden och vattenföreskrifter för den allmänna vattenförsörjningen.
- Inventering och kartläggning av inrättade verksamhetsområden för vatten, spillvatten, dagvatten och anslutna fastigheter.
- Kartläggning av avtalsabonnenter exempelvis gemensamhetsanläggningar och andra fastigheter utanför verksamhetsområde (VO).
- Åtgärdernas effekter på verksamhetens kostnader ska tydliggöras.

4.4.1 Reservvatten och nödvatten

Tillgång till rent dricksvatten är en nödvändighet för ett fungerande samhälle. Vid situationer då det inträffat störningar i den ordinarie försörjningen behöver en alternativ försörjning kunna sättas in för att förse abonnenternas behov av dricksvatten. Vid kortvarig störning kan nödvatten tillgodose det mest akuta behovet genom nödvattentankar. Vid längre driftstörning behöver en reservvattenförsörjning kunna sättas in för att täcka ett nära normalt behov av vatten. Hur reservvattenförsörjningen ska lösas för Flens kommun är inte utrett. Fråga är så stor att det inte inryms i planen utan behöver utredas i ett separat projekt och då inkludera både Katrineholm och Vingåkers kommun.

Åtgärd: Utreda alternativ reservvattenförsörjning.

4.5 Dagvatten och dräneringsvatten

Ett klimat i förändring blir dagvattenfrågan allt viktigare. Ökade nederbördsmängder skärper kraven på fungerande avvattning och avledning av nederbörd. Vattendirektivets fokus på recipienten status leder till frågeställningar om dagvattenkvalitet och behandling av dagvatten.

För att effektivisera klimatanpassningsarbetet gällande dagvatten så finns en ambition att samla kompetensen samt styrningen av frågan gemensamt i Flens-, Katrineholms- och Vingåkers kommuner samt gemensamma VA- bolaget Sörmland Vatten och Avfall AB. Därför har ett förslag till en gemensam dagvattenpolicy tagits fram i samverkan mellan kommunerna. Policyn ska vara en vägledning för hur dagvattenhanteringen ska lösas. Kommunstyrelsen har i uppdrag att under 2020 ta fram en riskanalys för samhällsviktig verksamhet gällande översvämningsrisk.

Åtgärd:

- Ta fram en handlingsplan för dagvattenhanteringen.

REVAQ är ett certifieringssystem för att certifiera arbetet på avloppsreningsverk som sprider avloppsslam på åkermark. Certifieringen innebär att man bedriver ett aktivt uppströmsarbete, vilket i praktiken innebär att man försöker stoppa miljöskadliga ämnen

innan de når reningsverket. Man arbetar även med ständiga förbättringar i organisationen med handlings-, utbildnings och kommunikationsplaner etc, för att nå de satta målen.

5 Organisation, ansvar och samverkan

En väl fungerande organisation kring VA-frågor inom kommunen nyttjar varandras kompetens och möjligheter vilket ger en enhetlig och konsekvent grund för beslut. Genom att skapa förutsättningar för samordningsvinster uppnås största möjliga utväxling av satsade pengar, tid etc. Ansvaret i kommunen fördelar sig enligt följande.

Kommunens ansvar	Finansieras med skattemedel
Huvudmannens ansvar	Finansieras med VA-taxa

Kommunfullmäktige är beslutsfattare vid antagande av kommunens översiktsplaner, VA-verksamhetsområden och VA-taxa. Det är kommunfullmäktige som har ansvaret att besluta och aktualitetsförklara VA- planen en gång per mandatperiod.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens översiktsplanering med tillhörande fördjupningar och tillägg. Kommunstyrelsen har även det övergripande ansvaret för kommunens detaljplaner.

Samhällsbyggnadsnämnden har ansvar för tillstånd, prövning och tillsyn av de enskilda avlopp så att de uppfyller dagens krav. Tillsyn utförs också på de mindre allmänna anläggningarna och vattentäkterna som finns i kommunen. Det ska i tillsynen ställas kvalitetskrav på avloppen från industri och annan verksamhet.

Flen Vatten och Avfall AB som huvudman för vatten och avlopp tar över ansvaret för att VA-utbyggnad sker i ett område efter det att verksamhetsområde för vatten och avlopp är beslutat. Förhållandet mellan VA-huvudman och abonnent regleras i Allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna VA-anläggningen (ABVA).

Sörmland Vatten och Avfall AB som sköter driften för vatten och avlopp på uppdrag av huvudmannen ser till att VA-utbyggnaden sker för de fastigheter som ligger inom beslutat verksamhetsområde.

5.1 Genomförandeorganisation

Det fortsatta arbetet med implementeringen av VA-planen och dels åtgärdsprogrammet är viktigt att driva vidare.

6 Konsekvenser

6.1 Konsekvensbeskrivning.

Sammantaget bedöms VA-planen, jämfört med nollalternativet, innebära att möjligheterna att uppnå de fastställda miljö kvalitetsnormerna för vatten ökar, liksom att uppnå de nationella miljömål som är vattenanknutna. Vidare bedöms VA-planen innebära en ökad effektivisering av driften av den allmänna anläggningen med minskad förbrukning av energi och kemikalier. Behovet av fordonstransporter för slamtömning av enskilda avlopp kommer att minska.

De negativa effekter som kan förutses är i huvudsak ökade utsläpp från befintliga avloppsreningsverk som får en ökad belastning som en följd av VA-utbyggnaden. Sammantaget bedöms dock den positiva effekten av bortbyggda enskilda avlopp överstiga denna negativa effekt.

Hälsoaspekterna gynnas genom minskad risk för mikrobiell förorening av enskilda brunnar och allmänna dricksvattentäkter, liksom minskad risk för dålig lukt.

Genomförande av VA-planen innebär ökade kostnader för såväl befintliga som tillkommande abonnenter inom VA-kollektivet. Ur ekonomisk synvinkel kommer dock en väl planerad VA-utbyggnad att ske på ett mer kostnadseffektivt sätt jämfört med nollalternativet, där VA-utbyggnad till viss del riskerar att komma att styras av externa myndighetsbeslut. De kostnadsökningar som kan förutses på den befintliga VA-anläggningen är en följd av det ansvar som kommunen har att upprätthålla en långsiktigt fungerande VA-försörjning, och kan inte undvikas. De kan, till vissa delar, möjligen skjutas på framtiden, men då till priset av en ökad risk för driftstörningar och svårigheter att uppfylla gällande myndighetskrav.

En gemensamt framtagna VA-plan för de tre grannkommunerna skapar förutsättningar för samordnade och kostnadseffektiva åtgärder som inte varit möjliga utan VA-planen.

6.2 Ekonomi-taxa

En VA-utbyggnad kommer att innebära att investeringsvolymen kommer att öka framöver och finansieringen av VA-utbyggnad i allmän regi skall ske enligt lagen om allmänna vattentjänster och innebär att full kostnadstäckning skall uppnås.

VA-taxan består av två typer av avgifter, bruksavgifter som är en årlig avgift som ska täcka kostnaden för vattenförbrukning, rening av avloppsvatten och drift och underhåll av VA-anläggningarna. Den andra avgiften är anläggningsavgifter (engångsavgift) som betalas i samband med att en förbindelsepunkt för vatten och avlopp meddelas fastighetsägaren.

Vid utbyggnad av vatten- och avloppsledningar tas en anläggningsavgift ut och projekten skall finansieras enligt någon av nedanstående modeller, alternativt genom en kombination av flera. En grundförutsättning är alltid att kommunfullmäktige beslutat att området skall ingå i verksamhetsområdet för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning, detta för att kunna tillämpa gällande VA-taxa enligt vattentjänstlagen (2006:412).

- Som huvudalternativ skall finansiering ske via uttag av anläggningsavgifter enligt gällande VA-taxa.
- Om anläggningsavgifterna enligt VA-taxan inte täcker anläggningskostnaden kan sär taxa tillämpas enligt beslutad sär taxemodell. En förutsättning, enligt vattentjänstlagen, för detta är att "anläggningskostnaden på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktning svärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet". Enligt beslutad Sär taxemodell skall denna avvikelse överstiga 30%.
- Om gällande VA-taxa inte täcker anläggningskostnaden och sär taxa inte får tillämpas kan kostnaderna täckas av övriga abonnenter i VA- kollektivet.

Åtgärd: Säkerställa en taxa som klarar framtida förändringar i VA-verksamheten.

7 Kommunikation

God och tydlig kommunikation i alla led, såväl inom kommunen/bolaget som gentemot andra samhällsfunktioner och medborgare, skapar trovärdighet, underlättar arbetet.

7.1 Intressenter

Många intressenter i samhället berörs av en VA-plan och under arbetet med att ta fram VA-planen har dessa identifierats.

7.2 Kommunikationsåtgärder

I samband med en VA-plan finns ett behov av kommunikation, under olika skeden. Detta innebär främst att när planen är beslutad är en av åtgärderna att ta fram en strategisk kommunikationsplan för hela VA- planen. Utöver den strategiska planen kommer det sedan att skapas en kommunikationsplan per omvandlingsområde.

Åtgärder:

- Skapa en strategisk kommunikationsplan.
- Kommunicera VA-planen på Sörmland Vattens hemsida samt på kommunernas hemsidor (genom en länk till en av platserna).
- Sörmland Vatten kommunicerar med berörda parter vid omvandlingsområden och utbyggnadsområden.
- Använda resultatet av bolagets kundnöjdhetsmätning i sin kommunikation.